

Rad na ulozi Viće u predstavi Draga Jelena Sergejevna

Josipović, Marijan

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:021757>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-20**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA KAZALIŠNU UMJETNOST

DIPLOMSKI STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER GLUMA I LUTKARSTVO

MARIJAN JOSIPOVIĆ

RAD NA ULOZI VIĆE U PREDSTAVI
DRAGA JELENA SERGEJEVNA

DIPLOMSKI RAD IZ GLUME

MENTOR: doc.art. JASMIN NOVLJAKOVIĆ

SUMENTOR: umj.sur. SELENA ANDRIĆ

Osijek, 2019.

DIPLOMSKI STUDIJ KAZALIŠNE UMJETNOSTI
SMJER GLUMA I LUTKARSTVO

MARIJAN JOSIPOVIĆ

RAD NA ULOZI VIĆE U PREDSTAVI
DRAGA JELENA SERGEJEVNA

DIPLOMSKI RAD IZ GLUME

MENTOR: doc.art. JASMIN NOVLJAKOVIĆ

SUMENTOR: umj.sur. SELENA ANDRIĆ

Osijek, 2019.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj
_____ rad
diplomski/završni
pod naslovom

te mentorstvom

rezultat isključivo mojega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

SADRŽAJ

1. UVOD.....	6-8
2. O PISCU I DRAMI.....	9-11
2.1. O PISCU.....	9
2.2. O DRAMI.....	10-11
3. RAD NA ULOZI VIĆE.....	12-24
3.1. ANALIZA LIKA.....	12-15
3.2. ULOGA.....	16-22
3.3. GLAS, GOVOR I POKRET.....	23-24
4. VIZUALNI IDENTITET PREDSTAVE.....	25-29
4.1. SCENOGRAFIJA.....	25
4.2. KOSTIMOGRAFIJA.....	26-28
4.3. OBLIKOVANJE SVJETLA I ZVUKA.....	29
5. ZAKLJUČAK.....	30
6. SAŽETAK.....	31
7. SLIKE, LITERATURA I IZVORI.....	32
7.1. SLIKE.....	32
7.2. LITERATURA I IZVORI.....	32
8. ŽIVOTOPIS.....	33

1. UVOD

„Tko zna s kakvim redateljima i u kakvim kazalištima ćete raditi. Zahtjeve same prirode, a prilikom stvaranja, ne poštuju svuda i zasigurno ne svi. U većini slučajeva nad njima se provodi grubo nasilje, a to glumca uvijek vodi na pogrešan put. Ako budete stalno osjećali granice prave umjetnosti i organske zakone stvaralačke prirode, nećete zalutati, znat ćete analizirati svoje pogreške, moći ćete ih ispravljati. Bez čvrstih osnova, koje vam može pružiti umjetnost proživljavanja, vođena zakonima umjetničke prirode, vi ćete zalutati, doći ćete u nepriliku i izgubiti kriterij. Eto zbog čega smatram da su, bez izuzetka, glumci svih pravaca dužni izučiti osnove naše umjetnosti proživljavanja.“¹

Zašto baš *Draga Jelena Sergejevna*? Prvi put kada smo počeli razgovarati o tekstu za diplomski ispit, kolega Lino i ja, htjeli smo provesti eksperiment. Željeli smo raditi na tekstu koji bi se mogao nazvati udžbenički primjer teksta za glumca, odnosno još jednom testirati naša stečena znanja i vještine studiranjem na Akademiji. U jednu ruku tražili smo materijal u kojem bismo se mogli vratiti osnovama naše umjetnosti, a u drugu, vidjeti koliko smo napredovali i jesmo li spremni za rad u kazalištu? Htjeli smo naš eksperiment učiniti što sličnijim pravoj kazališnoj produkciji, stoga smo postavili glumca Hrvatskog Narodnog Kazališta u Osijeku, Aleksandra Bogdanovića, na mjesto redatelja. Budući da poznaje komad te ga već dugo želi režirati, činio se kao najbolji izbor. Nakon prve čitaće probe, shvatili smo da je ovaj tekst savršen za naš eksperiment. Sadržavao je sve što smo htjeli za svoj diplomski ispit. Radnja je smještena u jednom prostoru i odvija se unutar jedne noći. Likovi su nam bliski godinama, ali nam svakako pružaju interpretacijski izazov. Nakon što smo okupili kolege koje smo smatrali prikladnima za uloge, započeli smo probe. Pristupili smo cjelokupnom radu vrlo precizno primjenjujući sistem koji smo učili na Akademiji.

„Najveći i krajnji cilj svakog istinskog umjetnika, ma čime da se posebno bavi, može se definirati kao želja da izrazi sebe slobodno i potpuno“ (Michael Chekhov)²

¹ Stanislavski, K. S. (1989.), Rad glumca na sebi II. Zagreb: Cekade

² Čehov Mihail (2005.), O tehnici glumca: Beograd: NNK Internacional

Kako je to rekao Chekhov, tako sam i pristupio radu na ulozi. Sva znanja i vještine koje smo stekli studirajući i vrijeme te trud uloženi u razvoj tih vještina, odlučio sam još jednom staviti na test. U ovom radu pokušat ću se osvrnuti na sve što je direktno ili indirektno utjecalo na stvaranje ove predstave, počevši od radnje, postupnosti, prijašnjeg iskustva pa do mog unutarnjeg sazrijevanja i nadgradnje, kroz proces kreiranja i igranja.

AUTORSKI TIM:

Tekst: Ljudmila Razumovska

Adaptacija teksta sa srpskog jezika: Lino Brozić

Mentor: Jasmin Novljaković

Sumentor: Selena Andrić

Redatelj: Aleksandar Bogdanović

Jelena Segejevna: Selena Andrić

Paša: Antonio Jakupčević

Ljalja: Josipa Oršolić

Volodža: Lino Brozić

Vića: Marijan Josipović

Kostimografija i scenografija: Mario Tomašević

Oblikovanje svjetla: Tomislav Kobija

2. O PISCU I DRAMI

2.1. O PISCU

Ljudmila Razumovska rođena je 1946. u Rigi, u Latviji. Njezin očuh je bio časnik u vojsci i zbog toga je djetinjstvo provodila u različitim gradovima bivšeg SSSR-a. Od 1959. godine, živjela je u Lenjingradu. Nakon nekoliko neuspješnih pokušaja da uđe u glumački odjel Državnog instituta za kazalište, glazbu i kinematografiju, Ljudmila ipak uspijeva proći prijemni ispit te upisuje kazališni odjel istog, diplomirajući 1974. godine. Godine 1975., nakon rođenja kćeri, Razumovska počinje pisati drame, od kojih je prva bila postavljena 1980. godine u Lenjingradu. U razdoblju od 1978. do 1979., studirala je na Višim studijima kazališta pri Državnom institutu za kazališnu umjetnost (GITIS). Tijekom studiranja dobila je naredbu od Ministarstva kulture da napiše predstavu o „problematičnim tinejdžerima“. Rezultat je bila predstava *Draga Jelena Sergejevna*. Ministarstvo je to odbilo, ali predstava je postavljena 1981. u Tallinnu (na estonskom), a potom 1982. u kazalištu *Lenkom*. Produkcija je postigla veliki uspjeh, predstavu je prihvatilo više od dvadeset kazališta u zemlji, no 1983. naredbom Ministarstva kulture, uklonjena je s repertoara. Početkom perestrojke, 1987., ponovno je bilo dopušteno prikazivanje predstave. Mnogo je puta postavljana u inozemstvu, uključujući više od stotinu kazališta u Njemačkoj.

Trenutno živi u Sankt Petersburgu gdje piše romane i predaje književnost.³

³ <http://www.en.ula.ua/media-gallery/detail/37/98>

2.2. O DRAMI

Žestoko se raspravljalo o slučaju Razumovske na sjednici Centralnog komiteta na kojoj se zaključilo da se “dogodila pogreška u mehanizmima provjere”. Ta “pogreška” bio je dramski komad *Draga Jelena Sergejevna* kojemu je, naravno, smjesta slijedila zabrana. Za kazališta je on tako postao potpuna nepoznanica, sve do pada željeznog zastora, kada su ga napokon mogle upoznati i ruska i europska kazališna javnost. Štoviše, upravo ovaj komad priskrbio je prezrenoj autorici međunarodni uspjeh. Što je u njemu bilo toliko zastrašujuće da je spisateljica, koja danas pripada ruskoj školskoj lektiri, bila izbrisana zbog partijskih cenzora?⁴

Radnja drame događa se krajem 70-tih godina prošlog stoljeća u neodređenom ruskom velegradu. U drami *Draga Jelena Sergejevna*, pojavljuje se četvero gimnazijskih maturanata, noseći buket cvijeća, kristalne čaše i pjenušac te dolaze, nenajavljeno, čestitati rođendan svojoj osamljenoj profesorici matematike. Naizgled dirljiv potez učenika, od idiličnog se druženja, pretvara u “eksperiment” sa šokantnim ishodom. Volođa koji se izdaje za beskrupuloznog vođu, Paša, poeta i budući filozof, njegova djevojka Ljalja koja koristi svoj izgled kako bi dobila pažnju, novac i ugled te Vića, simpatični, neambiciozni alkoholičar, imaju plan zamijeniti loše napisane testove, kako bi mogli upisati željene fakultete. Nakon što testove nisu uspjeli dobiti lažnim moljenjem i preklinjanjem, počinju koristiti puno ozbiljnija sredstva i mehanizme, tada skoro već minulog totalitarnog režima, u kojem su odrasli. Međutim pretres i zastrašivanje ne uspijevaju oboriti čvrst stav profesorice Jelene. Krajnje rješenje kojem su pribjegli bilo je žrtvovanje jednog od njih, odnosno silovanje Lalje pred očima umorne i slomljene profesorice. Plan im napokon uspijeva te dobiju ključ od sefa u koji su zaključani ispiti, međutim ne zamjene ispite, već se razbježe, shvativši što su učinili. Profesorica, nakon što im je dala ključ, zaključala se u kupaonicu iz koje ne izlazi do kraja komada.

Unutar didaskalija detaljno su opisane upute za najvažnije fizičke radnje glumaca. Komad je podijeljen na dva dijela. Oba dijela se odvijaju u stanu profesorice. Radnja je smještena unutar jedne noći, s tim da drugi čin ima vremenski pomak od četiri sata. Igra između naizgled bezazlenih dijaloga i skrivenih namjera je osnova na kojoj Razumovska temelji cijelu dramu.

⁴ <https://www.teatar.hr/285/draga-elena-sergejevna/>

U komadu su upisane generalno tri vrste odnosa. Odnos između grupe maturanata koji uglavnom služi kako bi gledatelj prepoznao njihove skrivene namjere i ciljeve te hijerarhiju unutar grupe. Drugi odnos je pojedinac iz grupe, odnosno maturant, i profesorica. Ovim odnosom upoznajemo ideale profesorice te otvorene namjere i želje određenog maturanta. Treći odnos je između profesorice i grupe maturanata u kojem, reakcijom profesorice, Razumovska postiže napetost i neizvjesnost te gradi radnju cijelog komada. Izmjenjivanjem ovih triju odnosa, Razumovska daje cijelom tekstu veliko bogatstvo i potencijal koji glumac treba iskoristiti.

Razumovska jasno postavlja radnju komada u suvremenu Rusiju te zadržavanjem ruskih događaja, mjesta i običaja, otvoreno progovara o iskvarenosti tog društva u točnom vremenu i prostoru, međutim, izmijenjeni mladi ideali te sukob starijih i mlađih generacija je nešto što pripada svakom vremenu. U vrijeme kad se akademska zvanja masovno kupuju, roditelji tuže učitelje, a studenti na organiziran način ubijaju svoje razrednike i učitelje, drama *Draga Jelena Sergejevna* čini se vrlo dokumentarističkom. Ukazuje, ne samo na probleme koje stvaraju mladi, nego i na odgojne zablude naših roditelja koje posljedično utječu na razvoj nasilnog i nemoralnog ponašanja.

3. RAD NA ULOZI VIĆE

3.1. ANALIZA LIKA

„Često na sceni vidimo nešto sasvim drugo. Tamo ljudi stvaraju realistički ambijent dekorom i stvarima u kojima je sve istina, a pritom zaboravljaju na istinitost samoga osjećaja i proživljavanja tumača uloge. Takav nesklad istine stvari s neistinom osjećanja samo to snažnije podvlači odsustvo istinskog života u tumačenju uloga. Da se to ne bi događalo, trudite se uvijek opravdati postupke i radnje koje izvodite na pozornici svojim „kad bi“ i datim okolnostima. Samo u takvom stvaralaštvu moći ćete dokraja zadovoljiti svoje osjećaje istine i povjerovati u nepatvorenost svojih proživljavanja. Taj proces nazivamo procesom opravdavanja.“⁵

U ovom poglavlju pokušat ću detaljno opisati rad na tekstu i cijeli glumački proces. Pokušat ću objasniti svoje inspiracije, glavne linije koje su me vodile do gradnje lika i uloge te glumačka sredstva korištena za određena scenska rješenja.

Konkretan dio o kojemu ću pisati je započeo prvom čitaćom probom. Redatelj je dosta govorio o razdoblju u kojem je komad pisan i smatrao je kako je to vrlo važno za ovu predstavu. Nakon prve čitaće probe imao sam poprilično jasan dojam o razdoblju u kojem je pisan, ali površan osjećaj kakva bi uloga trebala biti. Zaokupila me jednostavnost izražavanja lika. Dvije stvari koje ga razlikuju od ostalih likova je različit način govora i izražena prostodušnost. Namjere mu nisu pretjerano maskirane i često se dogodi da je on taj koji svojom nesmotrenošću u dijalozima stvori napetost za sljedeću scenu. Mnoga od ovih zapažanja su se kasnije pokazala istinitima.

Uloga Viće specifična je jer je riječ o ruskom devetnaestogodišnjaku koji je alkoholičar. Kako bih uopće mogao pristupiti radu na tekstu, morao sam pronaći informacije o alkoholizmu te istražiti razdoblje kraja 70-tih godina u SSSR-u. Neizostavno je bilo potražiti stručno mišljenje doktora, ali i prilagoditi njegovu dijagnozu scenskim uvjetima. Odlučio sam to nazvati zlorabljenjem alkohola u svrhu olakšavanja vlastite savjesti. Smatrao sam kako bi mi to više pomoglo u kreiranju uloge zbog toga što se ovisnost o alkoholu očituje u kasnijim razdobljima života. U zemljama južnih Slavena, alkohol je veoma pristupačan te se smatra

⁵ Stanislavski, K. S. (1989.), Rad glumca na sebi II. Zagreb: Cekade

dijelom kulture i svakodnevice. Zbog toga tinejdžeri nemaju kritički stav prema alkoholu te ga redovito upotrebljavaju, a dodao bih čak i zlorabe. Zato sam se više okrenuo Vićinoj dobi i načinima na koje i kada zloupotrebljava alkohol kako bih shvatio logiku njegovih postupaka. Druga vrlo važna stavka je razdoblje u kojem se maturanti nalaze. Pronašao sam nekoliko vrlo važnih povijesnih događaja koji su vjerojatno utjecali na njegovu ličnost, a time oblikovali njegove postupke.

Svi događaji koje ću navoditi dogodili su se nakon nastanka ovog teksta, ali sam ih odlučio uzeti u obzir jer se iz teksta može utvrditi kako su tinejdžeri vrlo slični našem razmišljanju kada smo bili u toj životnoj dobi. Budući da je i naša država u nedavnoj povijesti bila sličnog uređenja, razmišljao sam o događajima koji su oblikovali moju okolinu i utjecali na moje odrastanje. Paralele koje sam pronašao bile su prelazak iz socijalističkog u kapitalistički sistem, koji sa sobom nosi veće ekonomske slobode te demokratizacija društva koja nosi veće slobode govora i identiteta. Ove slobode, koje nisu više uvjetovane državom, pružaju mogućnost pojedincima istaknuti se. Budući da se unutar te velike promjene događa smjena generacija, nastaje veliki raskol u idealima stare i nove generacije. On posljedično dovodi do toga da starija generacija mlađu još oštrije uvjetuje strogim pravilima njihovog sistema kako ne bi došlo do promjene jer ju smatraju nepotrebnom ili je se boje. Zbog ovoga je tekst Ljudmile Razumovske revolucionaran, jer indirektno govori o situaciji koja je tek uslijedila nakon što je ovaj tekst napisan. Budući da je tekst toliko popularan te postavljan po raznim ruskim, ali i europskim kazalištima moguće je da je čak ubrzao liberalnu promjenu unutar komunističkih zemalja.

Pad Berlinskog zida. Berlinski zid je nakon Drugog svjetskog rata dijelio Zapadni i Istočni Berlin. Dok je Zapadni Berlin živo u blagodatima demokracije i kapitalističkom uređenju, smatrajući zarađivanje novaca osnovnim ciljem življenja, Istočni je bio socijalistički uređen, s mnogim cenzurama i restrikcijama te čestom policijskom represijom. Rušenje Berlinskog zida označilo je početak oslobađanja od komunističke ideologije i struktura, ne samo u Istočnoj Njemačkoj, nego u većini do tada socijalističkih država u Europi.⁶

Zatim perestrojka, program reforme sovjetskog gospodarstva i politike koji je lansirao Mihail Gorbačov 1987. godine. Gospodarskom reformom je omogućeno ograničeno funkcioniranje tržišta, a političkom reformom postupno su uvedeni sloboda tiska, sloboda govora i novi oblici izborne konkurencije, uz otvaranje javnih medija kritičkom izvještavanju

⁶ https://hr.wikipedia.org/wiki/Berlinski_zid

o slabostima sovjetskog sustava. Paketom reformskih zakona, omogućeno je otvaranje privatnih poduzeća, dopuštena su ograničena inozemna ulaganja i decentralizacija. Reforme su imale ograničen domet jer nisu mijenjale bit sustava pa je perestrojka ubrzala krizu i raspad sovjetskog komunističkog sustava 1991. godine te time i kraj Hladnog rata.⁷

Analizirajući ova dva događaja i prisjećajući se svojih tinejdžerskih godina, shvaćam kako je većina starijih ljudi imala problem prilagodbe na novo doba u kojem brzi novac i poduzetnički uspjeh pod svaku cijenu, zauzimaju prvo mjesto na listi prioriteta. I dalje smo bili prisiljeni slušati o idealima nekih minulih vremena što je stvaralo veliki pritisak te u mnogim tinejdžerima budilo pobunu. Mnoge slobode koje smo dobili u vremenu u kojem smo odrastali, postavile su novi standard ponašanja koji je u očima starijih blizak dekadenciji dok smo ga mi smatrali prirodnim. Na navedenom se temelje sve motivacije upisane u Jelenu Sergejevnu koja je predstavnik starih ideala i četiri maturanta koji su predstavnici novog, još uvijek kaotičnog i neuređenog sistema. To nas dovodi do Viće.

Na temelju činjenica upisanih u tekst, pokušao sam rekonstruirati njegov prijašnji život kako bih bolje shvatio razloge zbog kojih je uopće došao kod profesorice, odnosno njegov glavni cilj. Prvo što sam uočio je to da je on Ukrajinac i zbog toga ima drugačiji govor od drugih. Volođa, koji je intelektualno superiorniji Vići, omalovažava ga i vrijeđa zbog njegovog podrijetla. Druga činjenica koju sam uočio je njegovo bogatstvo. On ne osjeća vrijednost novca jer ga je oduvijek imao puno. Činjenica koja to potvrđuje je njegova krađa skupocjenih čaša iz obiteljske kuće. Njegov otac taj novac nije stekao legalnim putem i konstantan strah kako će to netko saznati, tjera ga da pije zbog čega se osjeća krivim za svoje postupke te ima potrebu za stalnim ispričavanjem Vići. Vića ovaj postupak shvaća kao zbližavanje s ocem, budući da su to jedini razgovori koje njih dvojica vode. To je razlog zbog kojeg Vića pije u prisutnosti svog oca koji ga zbog toga ne osuđuje pa Vića ne vidi ništa loše u pijenju. Još jedan razlog zašto Vića poseže za alkoholom, skriva se u odnosu njegovog oca i majke koji se stalno svađaju. Upisano je kako ona često započinje svađe s njegovim ocem što rezultira time da Vića često odlazi kod bake na selo. Boravak na selu, bez potrebe za pijenjem kako bi umanjio bol prouzrokovanu zanemarivanjem od strane svojih roditelja, navodi ga da se zaljubi u prirodu i vidi u njoj potencijal za izlazak iz konstantnog kruga očevog napijanja i majčinog prigovaranja ocu te svađa koje se događaju. U tekstu je to upisano tako što on želi postati šumar pod svaku cijenu i maknuti se od svojih roditelja jednom zauvijek.

⁷ <https://hr.wikipedia.org/wiki/Perestrojka>

Vića često, prebrzo i preotvoreno izjavi dijelove skrivenog plana. On to radi takvom lakoćom da bi čovjek mogao pomisliti kako je neinteligentan. Nekoliko činjenica ipak govori suprotno. Čovjek koji pije teže bira riječi te mu se lakše može dogoditi da kaže nešto što nije prikladno situaciji. Nadalje, Vića ima veliku potrebu svidjeti se Volođi. Zbog toga često ubrzava provođenje dogovorenog plana kako bi pokazao Volođi da su jednaki i da zaslužuje više poštovanja od svojih kolega. Međutim, on to radi vrlo transparentno što stvara opasne situacije u kojima Sergejevna može otkriti stvarni razlog njihovog dolaska. Ovaj Vićin postupak otvara mnogo prostora za interpretaciju. Situacije poput ovih se mogu koristiti u dvije svrhe. Jedna je za gradnju napetosti, a druga svrha je komičnost koja 'olakšava' komad. Olakšavanje komada nam pomaže kako bi se cijela situacija činila prirodnijom. Vića je često nervozan što opet otvara dvije glumačke mogućnosti. Prva je potreba konstantnog pijenja alkohola kako bi olakšao svoje postupke što je potpuno krivo jer mu alkohol samo otežava pri govoru, pokretu i usmjerenosti na glavni cilj. Osim toga, govori nam kako je svjestan posljedica njihovog plana što pokazuje da nije do kraja iskveren te osjeća kako je to što rade krivo.

Uzevši u obzir sve činjenice, istraživanje te dopunivši određene događaje maštom, dolazim do određivanja glavne radnje i cilja mog lika. Cilj bi trebao biti temeljna želja koja moj lik pokreće na bilo koju aktivnost unutar komada. Glavna radnja bi trebala biti postupak kojim želim ostvariti taj cilj. Sve druge radnje će se kasnije morati podrediti ovoj kako bi moja uloga ostala dosljedna, svrsishodna i istinita tijekom cijelog komada. Uzevši u obzir sve činjenice koje sam pronašao o svom liku, rekao bih da je njegov glavni cilj uspješno dokazati svojim vršnjacima kako je sposoban i samostalan, tako što će uspjeti nagovoriti profesorice da zamjene ispite. Na temelju cijelog teksta samo se jedna glavna radnja činila u potpunosti logičnom, a ta je nagovaranje profesorice. Nakon određivanja cilja i glavne radnje uslijedila su brojna čitanja i česti razgovori o komadu koji su nam pomogli shvatiti odnose između likova kako bismo što bolje mogli nazvati i stupnjevati naše radnje.

3.2. ULOGA

„Za radnju, koja je suština dramske igre, u drugoj knjizi tvrdili smo da je kretanje i u tom kretanju promjena shodno nekoj svrsi. Potom smo ustanovili da kretanje i promjena nastaju pod djelovanjem sila, kao objektivni trag tih sila u stvarnosti. Na kraju, želja, a da je dramsko lice vlasnik ili nosilac želje, individualizirana sila, i, konačno, kao karakter otjelovljena volja. Ranije smo tvrdili da su lik i uloga nivoi u organizaciji radnje: lik je onaj nivo na kome se konstituira fiktivni moralni djelatnik prikladan priči, a uloga nivo na kome se iskazuje stvaralaštvo glumca, koji je svojim činjenjem prikladan predstavi.“⁸

Stvoriti ulogu je jedna od najvećih postignuća u umjetnosti glume. Napraviti ulogu do potpune uvjerljivosti je glavni cilj glumca. Lik, koji je upisan u djelo, postaje živ tek nakon što glumac povjeruje u radnje lika koji interpretira. Kako bismo u potpunosti oživjeli svoj lik moramo se zapitati što bi naš lik učinio u određenoj situaciji? Koji je njegov glavni cilj i vode li radnje koje smo odabrali do tog cilja? Je li sličan našoj osobnoj prirodi? Ako je, što nas razlikuje? Ako je naš lik generalno dobar, potražiti njegovo zlo. Razmisliti o načinu na koji se kreće i zašto se tako kreće? Ako naš lik ima specifičan govor, je li nam on potreban ili nije kako bismo ga što bolje interpretirali? U ovom dijelu pokušat ću se osvrnuti na određene trenutke unutar komada gdje sam upisane karakteristike lika smatrao prikladnim i situacije u kojima sam se odlučio na određenu interpretacijsku slobodu u svrhu postizanja istinitosti na sceni.

Ono što, po mom mišljenju, čini ovu ulogu zanimljivijom od bilo koje druge koju sam čitao u komadu, odnos je između Jelene Sergejevne i Viće. Oni su profesorica i učenik, majka i sin, psihijatrica i pacijent, najbolji prijatelji i najgori neprijatelji. On je njezin jedini saveznik unutar ove, gotovo talačke, situacije koja se dogodila. Iako ti odnosi nisu možda u potpunosti vidljivi ili prepoznatljivi, čini mi se kako pomažu uspostaviti odnos unutar svake scene. To su načini na koje on pokušava dobiti ključ kako bi zamijenio ispite i dokazao svoju vrijednost drugima. Smatram kako, ako lik bilo što čini s plemenitom namjerom (čak iznuđivanje ključa od profesorice, što je slučaj u ovome komadu), ostvaruje puno veće bogatstvo unutarnjeg života na sceni. Sve što čovjek u životu radi, ne radi iz loše namjere, barem on to tako misli.

⁸ Stjepanović, B., *GLUMA III; Igra*, IVPE CETINJE, 2014. treće izdanje

Prvo pojavljivanje lika na sceni je vrlo važan segment rada na predstavi, ako ne i najvažniji. Moj lik ulazi događajem koji smo osmislili prilikom rada na tekstu. Vića isti taj dan od Volode čuje za plan i moli ga da ga povedu sa sobom kako bi mu se dokazao kao vrijedan član ekipe i kako bi dobio pozitivnu ocjenu. Na nagovor Volode i Paše, ukrade šampanjac i set skupocjenih kristalnih čaša kao mito za profesoricu. Shvativši da je ovo ozbiljan plan u kojem događaji mogu postati itekako ozbiljni, pa čak i kažnjivi, počinje piti prikrivajući svoju uzbuđenost. U trenutku kad ulaze u stan profesorice, Vića noseći na leđima ruksak pun vina, prikrivajući svoje pijanstvo i uzbuđenost, vrlo nespretno čestita profesorici Jeleni Sergejevnoj rođendan te joj odmah uručuje skupocjene čaše koje ona teška srca prihvaća. Zatim na zapovijed Volode, odmah vadi i otvara šampanjac kao dodatni poklon. Već prvi odlomak obiluje radnjama kao što su zbunjivanje, tješjenje, nasmijavanje, umirivanje, pregovaranje, uvjeravanje.

Profesorica je od prvog trenutka vrlo zbunjena jer nije očekivala goste tako kasno navečer, pogotovo ne svoje učenike, tako da smo mi, kao grupa, morali igrati naizmjenično zbunjivanje i umirivanje. Na taj način smo uspjeli izvući poziv od profesorice da ostanemo. Kako bismo se potajno nametnuli, paralelno s našim radnjama prema profesorici, sve dublje smo svojim tijelima prodirali u prostor stana.

Dok smo radili na tekstu, utvrdili smo kako maturanti nisu osmislili cijeli plan te da je ovo vjerojatno točka do koje su planirali. Nakon što su se dokopali ključa od stana i potajno ga zaključali, počinju smišljati način na koji će se dokopati ključa od sefa. Budući da plan nisu razradili, Vića se sve više preispituje u vezi plana. Ovu unutarnju radnju sam pokušao prikazati nervoznim ispijanjem vina.

Već u drugom odlomku Vića je toliko nervozan te počinje ispitivati profesoricu o ispitima iz matematike. Zatim joj se krene žaliti kako je loše napisao ispit i da je siguran kako je pao. Sve u svrhu toga da se profesorica smiluje i pokloni mu dvojku. Ovdje sam se služio radnjama poput uvjeravanja i pravljjenja žrtve od sebe.

U ovom trenutku grupa po prvi put shvati kako iznuditi ocjene neće biti tako lako. Zatim nagovaranje i uvjeravanje preuzme Paša, objašnjavajući profesorici kako je nepravedno to što moraju učiti sve predmete u školi. Kako bi puno bolji sistem bio kad bi svatko učio ono što će i studirati. Pašino uvjeravanje preraste u hvaljenje i uzdizanje vlastite ličnosti tako da profesorica izgubi bilo kakvu vrstu empatije koja se možda i probudila kod nje. Vića se osjeti uvrijeđeno jer je Paša molio za četvorku, a on samo za dvojku. Počinje nagovarati profesoricu,

pričajući joj o svojoj želji da postane šumar, pritom joj nudeći boravak kod njega na selu kad poželi. Kako bih pokazao gradaciju u Vićinom nagovaranju, odlučio sam ovdje potpuno zagaziti u privatni prostor profesorice, unoseći joj se u lice, hvatajući je za ruke, održavajući mali prostor između naših tijela. Budući da Vića stalno pije vino, on nema objektivni dojam o tome sviđa li se on profesorici ili ne. Što se njega tiče, on uspijeva u svom naumu da dobije pozitivnu ocjenu iz matematike, međutim, Selena, koja igra profesoricu, igra odbijanje, što stvara podlogu za komičnu igru između profesorice i Viće.

Budući da, objektivno gledano, ne uspijevaju u svom naumu da izmole ključ, preuzima Volođa. On profesoricu odvodi na stranu gdje joj u tajnosti nudi liječničke usluge svog obiteljskog prijatelja za profesoricinu teško bolesnu majku u zamjenu za uslugu. Ostatak grupe ne zna o čemu ovo dvoje razgovara i zbog toga sam ovdje izabrao radnju ohrabriranja Volođe i uvjeravanje ostatka grupe u uspješan rezultat. Smatrao sam ove radnje prikladnima budući da je Vići Volođa uzor u koji slijepo vjeruje.

U međuvremenu, profesorica pristaje, iako ne zna koja je to usluga. Volođa izlazi i svima objavljuje kako će im Jelena Sergejevna pomoći. Iako ona još ne zna na što je pristala, nastaje oduševljenje.

U sljedećem odlomku događa se veliki preokret. Grupa po prvi put objavljuje svoje skrivene namjere. Profesoricu, jedno po jedno, otvoreno uvjeravamo u to da zamjena ispita nije tako velik prekršaj. Ovdje smo koristili radnje poput uvjeravanja, ohrabriranja, opravdavanja i tješnja. Budući da je bila dovoljna Jelenina reakcija da stvori neugodnu atmosferu, igrali smo ovo vrlo opušteno i smireno kao da ne pitamo ništa neuobičajeno. Time smo postigli još veću napetost, a i pokazali smo na koji način oni kao generacija razmišljaju o takvim prekršajima.

Ona i dalje ne pristaje. U jednom trenutku Vića zaprijeti profesorici kako joj može napraviti što god želi ako on to hoće. Ovdje smo Selena i ja odlučili kako bi bilo najbolje da profesorica na njegovu prijetnju odgovori prijetnjom kako bismo pokazali da je on jedini nad kime ona još uvijek ima utjecaja. Osim toga, na ovaj način sam dobio prostor za pokazati kako moj lik nije potpuno negativan, nego je većim dijelom potpao pod utjecaj društva s kojim se druži.

Zatim Volođa objavi kako nitko nigdje ne ide jer smo zaključali stan. Profesorica odlazi do telefona kako bi pozvala policiju. Volođa naređuje Vići da pokida kabel od telefona

i on ga bez riječi posluša. Prilazeći profesorici i telefonu, mirno ju upozorava da to ne radi, zatim joj prijete, a potom agresivno pokida žicu. Htio sam agresivno pokidati žicu kako bih pokazao kako Vića možda jeste dobar i ne potpuno iskvaren, ali je itekako snažan i može predstavljati opasnost ako netko njime manipulira u tom smjeru.

Nakon što Vića otkine žicu, profesorica odbija predati ključ i odlazi u kuhinju. Grupa maturanata više nije sigurna u svoj plan uzimanja ključa. Ljalja pokuša otići, ali ju Vića zaustavi i naređuje joj da ostane. On ih potom krene uvjeravati kako bi bilo najbolje da ostanu. Odlučio sam koristiti radnje poput uvjeravanja, nagovaranja, prijete, zastrašivanja i tješnja. Razmišljao sam kako bi bilo najbolje da Vića u određenoj mjeri kopira Volođin način ponašanja kako bih pokazao kako je potpuno pao pod njegov utjecaj i da u njemu pokušava pronaći sigurnost i opravdanje za svoje postupke. Budući da ne uspije uvjeriti Pašu i Ljalju kako trebaju ostati, obraća se Volođi za pomoć kako bih ih zadržao. Volođa ih svojim umirivanjem i ohrabivanjem uvjerava da ima plan koji će funkcionirati. Upisano je da Vića apsolutno ne razumije o čemu Volođa govori. Lino, koji igra Volođu, odlučio je koristiti vrijeđanje, ponižavanje i fizičko zastrašivanje kako bi pokazao svoju nadmoć nad Vićom. Odlučio sam igrati pokoravanje, ohrabivanje i podržavanje kako bih ukazao na to da mu Vića pokušava dokazati svoju vrijednost kao dio grupe.

Grupa, inspirirana Volođinim govorom o tome kako je vrijeme pritisnuti Jelenu Sergejevnu, odlučuje poslati Ljalju profesorici kako bi ju ova oraspoložila i nagovorila da im da ključ od sefa. Ljalja zatim odlazi u drugu prostoriju i započinje razgovor s profesoricom. Budući da je pažnja gledatelja na situaciji u drugoj prostoriji, odlučio sam se za fizičke radnje poput suptilnog traženja, prislušivanja i pijenja vina.

Tijekom Ljajinog uvjeravanja i zastrašivanja profesorice, saznajemo kako je njezina veza s Pašom motivirana zaradom. Ljalja Pašu uopće iskreno ne voli, nego je s njim jer smatra kako će on jednog dana postati bogat i ugledan što bi direktno osiguralo njezinu financijsku sigurnost. Paša to čuje, zaleti se u kuhinju i fizički nasrne na Ljalju. Volođa naredi Vići da priskoči Ljalji u pomoć. Vića ga oklijevajući posluša i odluči ih razdvojiti. Dok ih razdvaja počinje pričati o svome ocu koji se opija i majci koja psihički zlostavlja njegovog oca i kako on to više ne može podnijeti. Dok sam razmišljao o ovome monologu i njegovoj funkciji, odlučio sam zadržati glavnu radnju u podtekstu cijelog monologa. Sve radnje unutar monologa podredio sam nagovaranju profesorice. Odlučio sam kako je glavna motivacija ovog monologa proizašla iz fizičkog obračuna Ljalje i Paše. To je situacija koju moj lik

svakodnevno gleda kod svoje kuće. On posjeduje određene traume zbog takvih situacija. Budući da je sad već poprilično pijan, ima potrebu podijeliti težinu svoje obiteljske situacije s profesoricom u nadi da će to biti dovoljno da dobije ključ od sefa gdje su spremljeni ispiti.

Njegov plan ne uspijeva jer profesorica napokon shvati da je Vića mrtav pijan i to ju razljuti. Međutim, Vićino otvaranje potakne Pašu da pokuša nagovoriti profesoricu iskrenom pričom o svojem ocu. Njegov pokušaj nagovaranja se pretvori u uvjeravanje profesorice kako su njihovi ideali zastarjeli i kako se ne treba boriti protiv neminovne smjene generacija, a time i budućih ideala.

„JELENA SERGEJEVNA: Prestanite! Odmah prestanite s tim sarkazmom! Sutra svi u školu na nastavničko vijeće! Licemjeri! Koga to odgajamo?

PAŠA: Trebali biste malo preformulirati pitanje. Licemjeri koga ste odgojili? “⁹

Nakon što Vića i Paša još jednom ne uspiju nagovoriti profesoricu, Voloda odluči povući drastične mjere. Naredi svima da drže profesoricu kako bi je Vića mogao pretražiti. Dok ju Paša i Voloda drže, Vića ju pretražuje, a Ljalja odbija sudjelovati u tome. Smatrao sam kako je za moj lik najbolje da to radi s gađenjem. Odlučio sam se na kontrast u fizičkoj i govornoj radnji. Dok sam govornom radnju umirivao i tješio Jelenu, fizičkom radnjom sam joj prepipavao tijelo. Odlučio sam kako bi bilo najbolje ne gledati u nju dok to radim jer tako mogu izraziti gađenje, stid i negodovanje spram toga što radim.

Zaključivši kako ključ nije kod nje, Voloda nam naređuje da pretresemo stan što mi i učinimo. Odlučili smo se na potpuno realnu premetačinu stana. Za vrijeme premetačine, pokušao sam odigrati gađenje prema samom sebi tako što sam sve jače i jače bacao stvari. Nakon premetačine Vića počinje naglo piti vino. Zatim su se ugasila svjetla što je označavalo kraj prvog čina.

Iako je cijela radnja smještena unutar jedne noći, odlučili smo inscenirati pomak od nekoliko sati kako bismo dobili sumornu noćnu atmosferu. U samom početku drugog čina Vića, mrtav pijan, spava. Odlučio sam kako bi bilo bolje igrati krajnje pijanstvo nego pijanstvo u gradaciji od prvog čina do sad. Nekako mi je imalo više smisla uz cijeli taj

⁹ Draga Jelena Sergejevna, Ljudmila Razumovska

vremenski pomak. Osim toga, situacije koje slijede nisam mogao nikako drugačije pravdati za svoj lik, osim potpunim pijanstvom.

Voloda se i dalje trudi mirnim putem nagovoriti profesoricu da nam da ključ. Ona, sada već shrvana, umorna i razočarana, i dalje ne popušta. Nakon što Voloda i Paša prozovu Viću alkoholičarem i škartom društva, Jelena mu ima potrebu pomoći. Međutim, on ne može čak ni stajati na nogama od pijanstva. Ni u ovom trenutku mu nije palo na pamet činiti bilo što drugo, osim moliti za pozitivnu ocjenu. Ovdje sam se odlučio na zavođenje i komplimentiranje. To je nešto što trijeznom Vići ne bi palo na pamet, a u stanju potpunog pijanstva mu je sasvim logično.

Voloda primijeti moju neuspješno provedenu namjeru te odluči okušati sreću u zavođenju Jelene Sergejevne, naravno u svrhu dodatne provokacije. Ovu psihološku igru prekida Paša svojim monologom o licemjerju i lažima na kojima smo odrasli. Voloda i Paša naizmjenično teroriziraju Jelenu kako bi ona napokon popustila. Ovaj način provokacije i napadanje temeljnih stavova i ideala Jeleninog bića, u njoj probude samo još veći otpor. Ovo je prvi trenutak u kojem Jelena Sergejevna pokaže agresivni otpor. Ona svojim monologom maturante vrijeđa, ponižava i upozorava. Voloda taj njezin izljev snage odluči iskoristiti protiv nje tako što ju uvjerava da je ovo bio svojevrstan eksperiment koji je trebao ukazati Paši na dobro u ljudima i spasiti ga od depresije u koju je zapao. Jelena na trenutak povjeruje Volodi, ali ju tada Ljalja napadne i uvjeri kako je to sve bila samo laž. Slomljena Jelena se još jednom povlači u kuhinju.

Vića sve ovo vrijeme leži na podu i spava, zatim se probudi i odlazi u kuhinju povratiti. U ovom dijelu predstave trudio sam se podržavati radnju kolega na sceni tako što sam mirno ležao. U trenucima kad sam povraćao, ulazio bih u prostore tišine između replika kako bih dodatno gradio neugodnu atmosferu.

Nakon što je Jelena otišla, Voloda smišlja novi plan koji dijeli s Pašom. On uvjerava Pašu kako bi najbolje bilo inscenirati silovanje Ljalje jer ako profesorica neće dati ključ zbog sebe, sigurno će ga dati kako bi spasila nekog drugog. Dogovorili su se kako će ju silovati Paša dok je mi ostali pridržavamo. Kada se 'inscenacija' silovanja počela događati, Voloda diže Viću s poda i naređuje mu da ju drži Ljalju za ruke. Vića ga poslušna, međutim Paša se uplaši i odbije Volodu. Voloda zatim preuzme Pašinu ulogu i nasrne na Ljalju koja se opire i vrišti da prestanemo. Ova situacija je razlog zašto sam odlučio igrati jako pijanog Viću. Jednostavno mi nije bilo logično da mladić koji se dosad premišljao u vezi svakog dijela

njihovog plana, kojem je Ljalja draga prijateljica koja ga jedina ne vrijeđa, kojeg je bilo sramota dirati profesoricu, koji nije neinteligentan, povjeruje Volodi kako je to lažno silovanje. Jedino ako je nesvjestan zbog alkohola tako da jedva stoji na nogama, mogao bi povjerovati Volodi kako to nije pravo silovanje.

Nakon što Voloda siluje Ljalju, profesorica Jelena Sergejevna popusti i baci im ključ te ode u kuhinju. Jedini koji slavi uspjeh je Voloda kojeg svi gledaju s prezirom. Vića mu čak krene prijetiti i naređivati da vrati ključ. Ovdje sam odlučio iskoristiti nož kao rekvizitu kako bih pokazao ozbiljnost situacije u kojoj se nalazimo. Fizički sam nasrnuo na Volodu prijeteći mu da vrati ključ. Voloda ga lako svlada budući je Vića potpuno pijan. Voloda zatim izjavi da mu nitko od nas nije bitan i da je sve ovo napravio samo kako bi dokazao da može i odlazi iz stana. Nakon njega, Paša prilazi Ljalji ispitujući ju je li dobro. Ljalja ga samo odgurne te i on odlazi iz stana. Vića isto ispituje Ljalju je li dobro, a zatim odlazi. Odlučio sam kako bi najbolje bilo tijelom igrati intenciju odlaska, a govorom ispitivanje Ljalje. Ovaj način sam smatrao prigodnim za srednjoškolca koji si upravo osvještava zločin koji su počinili. Ne pričekavši odgovor odluči otići iz stana, a zatim trčećim korakom odlazi. Svjetlo se gasi, ostavljajući Ljalju i Jelenu Sergejevnju te ključ u razbacanom stanu kao sjećanje.

3.3. GLAS, GOVOR, POKRET

Obično vrlo rano krenem razmišljati o transformaciji mog tijela za određenu ulogu. Paralelno s čitaćim probama, pokušavam vizualizirati lik i, prema smjernicama upisanima u tekst, tražiti odgovarajuće poze, način govora i hoda. Vića nema nikakvu vrstu poremećaja, ali svako tijelo nosi svoj poseban život. Vićin život nije bio lagan. On ima konstantan pritisak i stres svojih roditelja na svojim leđima. Tako da sam ga vizualizirao pomalo pognutog, ali u situacijama gdje se on dokazuje pred drugim ljudima, vjerojatno teži tome da ne hoda pognuto. Zato sam se odlučio da hoda uspravno, ali da mu taj uspravan hod ne odgovara u potpunosti.

U tekstu je upisano da je on Ukrajinac dok su svi ostali Rusi. Razmišljao sam je li onda za ovu transformaciju potrebna neka vrsta sličnog, a drugog jezika kao što bi nama bio srpski recimo. Shvatio sam kako bi razlike između srpskog i hrvatskog jezika bile otprilike paralelne s ukrajinskim i ruskim. Odlučio sam ipak napraviti promjenu samo u naglasku jer je Vića cijeli život odrastao u Rusiji, jedino ukrajinsko što mu je ostalo, ostalo mu je od kuće. Zato smo se odlučili da će svi govoriti standardom, a ja ću miješati standard sa slavonskim naglaskom u određenim situacijama. To sam uglavnom koristio kada bih pričao o obitelji. Ljudima se često dogodi da kad pričaju o događajima vezanima uz obitelj i djetinjstvo promjene naglasak u izvorni.

Vića tijekom cijele predstave pije što direktno utječe na njegov govor i pokret. Pokret sam riješio tako što mu kompliciranije fizičke radnje predstavljaju sve veći problem pa bi se znalo dogoditi da nekad promaši stolicu na koju je mislio sjesti ili da nekontrolirano zapne za stol dok nekamo ide. Najviše od svega sam istraživao koliko tijelo može biti opušteno dok se mišići potpuno ne ugase i tijelo instinktivno ne potraži ravnotežu. U govoru se to očitovalo u opuštanju govornog aparata. Tražio sam mjeru do koje mogu ići da govor ostane jasan i razgovijetan, ali maksimalno otežan zbog opuštenosti mišića jezika. U svakoj sceni bi Vića bio pijaniji, sve do kraja prvog čina. Zatim sam odlučio prestati gradirati u pijanstvu i direktno prijeći na pretjerano pijanstvo. Razlog zbog kojeg sam odabrao kontrast, a ne gradaciju pijanstva se skriva u funkciji moga lika. Kako bih mogao izvesti monolog na kraju prvog čina, Vića je morao donekle biti sposoban izvršavati motoričke i govorne funkcije dok je u drugom dijelu bilo sasvim logično napraviti obrnuto, budući da pristaje na silovanje Ljalje što trijezan po svim karakteristikama nikad ne bi napravio.

Zaključak ovog odlomka je da mi je, kao i kod većine stvari u komadu, najveći zadatak bio pronaći mjeru i rasporediti snagu za cijelu predstavu. Vrlo važno je bilo ne igrati pijanstvo radi pijanstva, nego ga u svakom trenutku pravdati kako bih postigao maksimalnu iskrenost i istinitost tijekom igranja. Jednako važno je bilo kontrolirati komičnost i tragičnost pijanstva u određenim scenama. Tražio sam mehanizme pijanstva u borilačkim sportovima. U većini borilačkih sportova se služimo težišnim centrom za izvedbu kompliciranih poteza s minimalnim utroškom energije.

4. VIZUALNI IDENTITET PREDSTAVE

U ovom poglavlju pisat ću o scenografiji, kostimografiji, oblikovanju rasvjete i zvuka, te rekvizitima koji su nam pomogli za kreiranje uloga i predstave.

4.1. SCENOGRAFIJA

Pisac nije naveo nikakve posebne odrednice prostora, ali iz karaktera profesorice te određenih didaskalija, moguće je rekonstruirati prostor. S obzirom na veličinu njezine plaće, njezinu štedljivost i činjenicu da još živi s majkom, zamislili smo manji stan s dvije prostorije. Scenografijom smo najviše htjeli pokazati vrijeme o kojem se u komadu radi. Tako smo izabrali namještaj i rekvizitu koja povijesno pripada početku 60-ih u SSSR-u. Prostor smo podijelili na dnevnu sobu koja je ujedno spavaća soba i blagovaonica te kuhinju koja je nešto manja. Između ova dva prostora smo stavili vrata kako bi se određeni dijelovi teksta, zamišljeni kao intimni, mogli igrati u njoj. Dnevnom sobom dominira klavir i veliki stol koji je dio blagovaonice, veliki ormar i kauč na razvlačenje kao dio spavaonice te polica na kojoj su gramofonske ploče. Sva sitna rekvizita se sastoji od stvari koje su nam bile potrebne za igru i koje su direktno upisane u tekst. Telefon, gramofon, ploče, fotografije i kuhinjski pribor. U tekstu je upisano kako je Jelena pravoslavka, stoga smo u stan dodali raspelo i ikonu Marije Djevice s Isusom.

Prostor u kojem se odvija radnja od početka do kraja je isti, ali se pojedini elementi mijenjaju razvojem radnje. Koliko god je sve siromašno, stan je na početku uredan. Sve je na svom mjestu. Kako se događaji zahuktavaju, stan postaje neuredniji logičnim djelovanjem likova. Kako igra, tako i scenografija, zajedno sa svim elementima predstave zadržavaju realizam.

4.2. KOSTIMOGRAFIJA

Na početku predstave dolazim u sivoj kožnoj jakni, tamno smeđoj košulji i svijetlo smeđim hlačama te crnim cipelama. Od rekvizite imam ruksak napunjen staklenim bocama vina i prepravljenim ispitima iz matematike. Moja odjeća izgleda skupo, ali iznošeno što ukazuje na to da sam ju vjerojatno posudio od oca. Volođa također dolazi u smeđoj kožnoj jakni. Za razliku od Volođe koji je kompletno obučen u crnu odjeću, ja sam potpuno obučen u smeđu odjeću kako se ne bi primijetilo da ga zbilja kopiram. U kostimu sam tražio funkcionalnost i udobnost kako bih bolje mogao koristiti svoje tijelo za određene akrobacije prilikom pijanstva.

Slika 1: Scenografija

Slika 2: Scenografija 2

Slika 3: Scenografija 3

Slika 4: Kostim na početku predstave

Slika 5: Kostim na kraju predstave

4.3. OBLIKOVANJE SVJETLA I ZVUKA

Osvjetljenje u predstavi je relativno jednostavno što je i logično kada imamo u vidu da smo se odlučili za realistično uprizorenje. Stan je maksimalno prirodno osvijetljen tako da se dobije dojam kućne rasvjete. Svjetlo je pomagalo pri fokusu na određen dio prostora. Kad je radnja u kuhinji, onda se svjetlo smanji na dnevnom boravku i obrnuto. Jedino svjetlo koje nije bilo prirodno je frontalna ciklorama za vrijeme premetačine pred kraj prvog čina. Ona je služila kako bi se stekao dojam agresije. Mrak se koristio kako bi označio kraj prvog čina i kraj predstave. U drugom dijelu predstave svjetlo je bilo nešto slabije kako bi se stvorio gust i gotovo klaustrofobičan prostor.

Jedina glazba u predstavi dolazila je iz gramofona. Glazba koju smo koristili su bili valceri koje, prema tekstu, Jelena Sergejevna jako voli. U prvom dijelu glazba stvara atmosferu zabave i pogodna je za ples, dok na kraju predstave, glazba je u potpunom kontrastu od situacije koja se odvija. Glazba je vesela i prpošna dok je atmosfera mračna i mučna.

5. ZAKLJUČAK

Ova predstava je za mene bila veliki izazov i eksperiment. Ishod ovoga eksperimenta je uvelike utjecao na moju želju za daljnje bavljenje ovom umjetnošću. Iznimno mi je drago što smo kolege i ja ovu zamisao i ostvarili. Tražili smo od sebe najbolje i najčišće što možemo ponuditi ovoj umjetnosti i ona nam je to i vratila. Moram priznati kako mi je ovo bio uvjerljivo najteži zadatak i drago mi je što ni u jednom trenutku, čak i kada je bilo najteže doći do nekih rješenja, nisam odustao. Danas se predstave kreiraju u puno manje vremena nego prije i takvo kazalište treba glumce koji će biti maksimalno posvećeni te u manjem periodu napraviti jednako kvalitetnu predstavu. Smatram kako je ova predstava pokazatelj toga da smo spremni. Predstava koju smo napravili ima određene nedostatke koje smo si sada osvijestili i znamo na čemu još možemo raditi, ali, kao i u svakom poslu, proces učenja nikad ne završava.

6. SAŽETAK

Predstava *Draga Jelena Sergejevna* diplomski je rad iz glume Lina Brozića, Josipe Oršolić i Marijana Josipovića na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku, smjer gluma i lutkarstvo. Mentor na projektu je doc. art. Jasmin Novljaković. U ovom radu osvrćem se na proces rada na predstavi i kreiranja uloge Vića. Diplomski rad sadržava brojne prve utiske nakon čitanja teksta, analize teksta, analize likova, gradnju uloge te odabir scenografije, kostimografije, rasvjete i glazbe u službi stvaranja predstave. Također se referira na izvore i literaturu koji su navedeni na kraju ovog rada.

Ključne riječi: *Draga Jelena Sergejevna*, Vića, lik, uloga, gluma

6. SUMMARY

Dear Jelena Sergejevna is a master's thesis in acting from Lino Brozić, Josipa Oršolić and Marijan Josipović at the Academy of Arts and Culture in Osijek, acting direction and puppetry. The mentor on the project is doc. art. Jasmin Novljaković. In this paper, I focus on working on the play and creating the role of Vića. The diploma thesis contains numerous first impressions after reading the text, analyzing the text, analyzing the characters, building the role and choosing the scenery, costume design, lighting and music in the service of creating the play. Reference is also made to the sources and literature cited at the end of this paper.

Keywords: *Dear Elena Sergeevna*, Victor, character, role, acting

7. SLIKE, LITERATURA I IZVORI

7.1. SLIKE

Slika 1: Scenografija

Slika 2: Scenografija 2

Slika 3: Scenografija 3

Slika 4: Vićin kostim na početku predstave

Slika 5: Vićin kostim na kraju predstave

7.2. LITERATURA I IZVORI

1. Stanislavski, K. S. (1989.), Rad glumca na sebi II. Zagreb: Cekade
2. Stjepanović, B., *GLUMA III; Igra*, IVPE CETINJE, 2014. treće izdanje
3. Čehov Mihail (2005.), O tehnici glumca: Beograd: NNK Internacional
4. https://hr.wikipedia.org/wiki/Berlinski_zid
5. <https://hr.wikipedia.org/wiki/Perestrojka>
6. <http://www.en.ula.ua/media-gallery/detail/37/98>
7. <https://www.teatar.hr/285/draga-elena-sergejevna/>

8. ŽIVOTOPIS

Marijan Josipović rođen je 9.5.1995. godine u Osijeku. Odmah nakon završene II. gimnazije Osijek, upisuje preddiplomski studij glume i lutkarstva na Umjetničkoj akademiji u Osijeku, 2014. godine. Završava preddiplomski studij 2017. godine u klasi Jasmina Novljakovića. Iste godine upisuje diplomski studij glume i lutkarstva na Akademiji za umjetnost i kulturu u Osijeku. Tijekom studiranja sudjeluje u nekoliko profesionalnih projekata u Hrvatskoj i inozemstvu: *Crvenkapica*, u ulozi Vuk, režija Vladimir Andrić, GK Vinkovci, *Macbeth* u ulozi Macbeth, režija Jasmin Novljaković, GK Vinkovci. Igrao je u nekoliko uličnih predstava: *Dzieci Rewolcji*, Teatr Osmego Dnia, Poznanj, *Crveno i crno*, Jasmin Novljaković, Osječko ljeto kulture, *Summit 2.0*, Teatr Osmego Dnia, Poznanj. Radio je kao asistent redatelja u predstavama: *Mali Rakun*, režija Ljudmila Fedorova, GKL Split, i *Kiša*, režija Vanja Jovanović, GKL Rijeka. Režirao je lutkarski video spot - *Bad Mushrooms U carstvu Drakova hrama*. S ispitima i predstavama putovao je na festivale u Italiju, Austriju, Rumunjsku, Poljsku, Srbiju i Hrvatsku.